

Asia: VN/7543/2022

Lausuntopyyntö: Arviomuistio televisio- ja radio-ohjelmistojen siirtovelvoitteesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoja siirtovelvoitetta koskevasta, 10.3.2022 päivätystä arviomuistiosta. Arviomuistiossa ehdotetaan, että Ylen televisio-ohjelmistoja koskeva siirtovelvoite säilytettäisiin ennallaan. Myös yhteisantennijärjestelmien ylläpitäjiä koskeva velvoite säilyisi. Muistiossa ehdotetaan myös, että siirtovelvoitetta ei laajennettaisi. Radio-ohjelmistojen osalta arviomuistiossa esitetään perusteita sekä velvoitteen säilyttämisen että purkamisen puolesta sekä esitetään erilaisia vaihtoehtoisia etenemistapoja.

Digita Oy (jäljempänä Digita) kiittää lausuntomahdollisuudesta ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Digita

- (a) kannattaa Ylen televisio- ja radio-ohjelmistoja koskevan siirtovelvoitteen säilyttämistä ennallaan
- (b) toteaa, että HbbTV-signaali on olennainen osa tv-signaalia ja tulee selkeästi sisällyttää osaksi siirtovelvollisuutta; ja
- (c) puoltaa Yleisradio Oy:n ja MTV Oy:n ehdotusta siitä, että siirtovelvoite tulisi palauttaa kattamaan myös yleisen edun kanavat sekä muut tiedonvälityksen kannalta tärkeimmät kaupalliset tv-kanavat

Johdanto

Liikenne- ja viestintäministeriö on tehnyt perusteellista työtä siirtovelvoitesääntelyn määräaikaistarkastelua varten. Arviomuistion lisäksi ministeriö on teettänyt erillisen konsulttiselvityksen siirtovelvoitesääntelyn vaikutuksista (KPMG) sekä selvittänyt muiden maiden siirtovelvoitesääntelyä (Cullen International). Lausunnonle toimitettu paketti antaa hyvät taustatiedot lausujille ja ministeriö ansaitsee kiitokset perusteellisesti tehdystä työstä.

(a) Ylen televisio- ja radio-ohjelmistoja koskeva siirtovelvoite tulee säilyttää ennallaan

Arviomuistiossa on ansiokkaasti tuotu esiin ne perusteet, miksi Ylen tv- ja radio-ohjelmistoja koskeva siirtovelvoite on syytä säilyttää ennallaan. Ylen ohjelmistoja koskeva siirtovelvoite on tarpeellinen Ylen julkisen palvelun velvoitteen toteuttamiseksi ja perustuslaissa taatun sananvapauden toteuttamiseksi. Siirtovelvoitteen säilyttäminen nykyisellään on tarpeen myös sen varmistamiseksi, että vaaratiedotteet ja saatavuuspalvelut tavoittavat kaikki suomalaiset. Kuten vuonna 2016 tehdyssä arvioissa todettiin: ”Poikkeusoloissa Ylen kanavat ovat niitä, joiden kautta viestintä kansalaisille on tarkoitus hoitaa. Poikkeusolojen ja kriisitilanteiden osalta on myös huomioida tilanne, jossa internet-verkko ei ole käytettävissä tai verkko on niin kuormittunut, että se ei mahdollista liikkuvan kuvan seuraamista tai verkon toiminta on häiriintynyt tai estynyt”.

Siirtovelvoitteen asettamisen oikeudelliset edellytykset täyttyvät selkeästi – vain kaapelin kautta tv-sisältöjä vastaanottaa noin 40 %:a kotitalouksista, mitä määrää on pidettävä merkittävänä.

Arviomuistion mukaan teleyritykset ovat esittäneet Ylen radio-ohjelmistoja koskevan siirtovelvoitteen poistamista tai keventämistä niin, että siirtovelvollisuutta ei tietyissä muistiossa esitetyissä tilanteissa olisi. Odotettavissa on, että mikäli asia jäisi teleyritysten oman päätösvallan varaan, Ylen radiokanavien jakelu kaapeliverkoissa loppuisi. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että vähintäänkin kymmeniltä tuhansilta kotitalouksilta loppuisi mahdollisuus radiokanavien vastaanottoon kaapeliverkosta. Kuten Ylen lausunnossa on hyvin kuvattu, radio-ohjelmien vastaanotto Digitan maanpäällisestä ULA-radioverkosta ei ole mahdollista suuressa osassa kotitalouksia, koska Digitan ULA-radioverkon lähetystehoja ei ole mitoitettu sisävastaanoton mahdollistamiseksi. Tämän vuoksi suuri osa erityisesti kerros- ja rivitaloasukkaita vastaanottaa radiokanavat kaapeliverkon kautta.

Mikäli Ylen radiokanavia koskeva siirtovelvollisuus poistettaisiin, loppuisi näiltä kotitalouksilta samalla myös vaaratiedotteiden vastaanottomahdollisuus radion kautta.

Kuten arviomuistiossa todetaan, hoidetaan vaaratiedottaminen radiossa, mobiilisovelluksessa ja lisäksi televisiossa, mikäli viranomaisen näin päättää. Koska mikään näistä jakelukanavista ei tavoita kaikkia suomalaisia, on tärkeää varmistaa vaaratiedotteiden perillemeno käyttämällä näitä kaikkia kanavia rinnakkain. Ottaen huomioon tämänhetkisen maailmanpoliittisen tilanteen, ei perusteita siirtovelvoitteen supistamiseen ole tällä hetkellä olemassa. Pikemminkin päinvastoin.

(b) HbbTV-signaali on osa tv-signaalia, ei tv-signaaliin lisättävä ominaisuus

HbbTV-tekniikka on ainoa avoimessa kansainvälisessä standardissa määritelty tapa lisätä tv-kanaviin erilaisia lisäpalveluita. Standardin mukaan palvelut jaellaan siten, että vastaanotin vastaanottaa palveluiden määrittämiseen ja signaalointiin tarvittavat tiedot TV-kanavasignaalin mukana. Olisikin harhaanjohtavaa ja tarkoitushakuista väittää, että 1) HbbTV-palvelut eivät jollain tavalla liittyisi TV-kanaviin tai että 2) HbbTV palveluiden lisääminen vaatisi erityisiä teknisiä ponnisteluja kaapelioperaattorilta. Todellisuudessa tilanne on päinvastainen.

Toisin kuin arviomuistiosta annetaan ymmärtää, HbbTV-signaali ei ole tekninen ominaisuus, jonka lisääminen tv-signaaliin edellyttäisi kaapeli-tv-operaattorilta toimenpiteitä tai lisäisi sen kustannuksia. Sen sijaan HbbTV-signaali on osa televisioyhtiön lähettämää tv-signaalia. Tällä hetkellä osa kaapeli-tv-operaattoreista ei kuitenkaan välitä tv-signaalia sellaisenaan kaapeliverkossa, vaan suodattaa HbbTV-signaalin pois tv-kanavasta ennen sen välittämistä eteenpäin. On kyseenalaista, onko kaapelioperaattoreilla ylipäätään oikeutta tehdä näin.

Lisäksi, toisin kuin arviointimuistion mukaan on esitetty, palveluiden aiheuttama kuluttajapalauteriski on käytännössä olematon. Tilanne saattaa olla tässäkin suhteessa jopa päinvastainen, kun kotitalouksissa herää tämän tästä kysymyksiä toimimattomista lisäpalveluista osassa kaapeliverkkoja tai -kanavia. Digitaalisen HbbTV-palveluita jo pitkään välittäneiltä kaapelioperaattoreilta saatujen tietojen perusteella kuluttajapalautetta tai kyselyitä ei käytännössä ole tullut.

Kaapeliverkoissa käytössä olevat HbbTV-vastaanottimet ovat käytännössä älyTV-laitteita, joissa on tyypillisesti käytettävissä joko sisään rakennettuna tai erikseen ladattavissa erilaisia TV-lisäpalveluita. Nämä lisäpalvelut käyttävät samaan tapaan laajakaistayhteyttä palveluiden käyttämiseen kuin HbbTV-palvelutkin. Jostain syystä kuitenkin nimenomaan HbbTV-palveluiden nähdään aiheuttavan enemmän haasteita kaapelioperaattorille.

Katsommekin, että on tärkeää täsmentää joko laissa taikka Traficomien määräyksessä, että HbbTV-signaali on osa tv-signaalia samoin kuin muut tv-signaaliin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut. Täsmentäminen on tarpeen siitäkkin syystä, että HbbTV-palvelut ovat tällä hetkellä kaikkein lupaavin tekniikka liittää TV-kanaviin myös yleishyödyllisiä palveluita kuten vaara- ja viranomaistiedottaminen tai erilaiset saatavuuspalvelut. Näiden palveluiden jakelun turvaaminen kaikissa jakeluverkoissa on tarpeen kansalaisten yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

(c) Siirtovelvoitteen laajentaminen kaupallisiin tv-kanaviin

Digita puoltaa MTV Oy:n ja Yleisradio Oy:n ehdotusta siitä, että siirtovelvoite tulisi palauttaa kattamaan myös yleisen edun kanavat sekä muut tiedonvälityksen kannalta tärkeimmät kaupalliset tv-kanavat. Euroopan muuttuneessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa erityisesti yleisen edun kanavan houkuttelevuutta olisi tärkeää lisätä kansalaisten tiedonsaannin varmistamiseksi. Vielä loogisempaa olisi ulottaa siirtovelvoite koskemaan kaikkia niitä kanavia, joille on asetettu saatavuuspalveluita koskevia velvoitteita. HbbTV-palveluiden siirtovelvoitteen rajaaminen koskemaan ainoastaan Ylen tv-kanavia voi saattaa kuluttajat keskenään eri asemaan.

Tuominen Sanna
Digita Oy